

Media a prawa dziecka

WIEDZA W PIGUŁCE

Po II wojnie światowej powstała nowoczesna koncepcja praw człowieka. Zakłada ona, że podstawową, naturalną i niezbywalną wartością jest godność jednostki. Prawa człowieka regulują kontakt obywatela z państwem. Ich przestrzeganie zapobiega m.in. dyskryminacji. Na tym przekonaniu oparte są przepisy wielu krajowych i międzynarodowych aktów prawnych, które nazywają i porządkują prawa człowieka. Do najważniejszych należą:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948)
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (1966)
- Europejska Konwencja Praw Człowieka (Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności 1953, w Polsce — 1993)
- Konwencja Praw Dziecka (1989)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (1997)
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (ratyfikowana przez Polskę w 2012)

Od czasu powstania tych dokumentów technologia bardzo rozwinęła się i zmieniła życie ludzi na całym świecie. Choć większość tych dokumentów nie odnosi się bezpośrednio do istnienia nowych sposobów komunikacji, to należy przyjąć, że te same prawa człowieka obowiązują także w internecie. Szczególnie ważne, nie tylko w kontekście mediów, są następujące zapisy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka: art. 12. Nie wolno ingerować samowolnie w czyjekolwiek życie prywatne, rodzinne, domowe, ani w jego korespondencję, ani też uwłaczać jego honorowi lub dobremu imieniu. art. 18. Każdy człowiek ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. art. 19. Każdy człowiek ma prawo do wolności opinii i swobodnego ich wyrażania; prawo to obejmuje swobodę posiadania niezależnych poglądów, poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów wszelkimi środkami, bez względu na granice. art. 27. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczeństwa, do korzystania ze sztuki, do uczestniczenia w postępie nauki i korzystania z jego dobrodziejstw. Konwencja o prawach dziecka dotyczy osób poniżej 18. roku życia. Ten dokument także gwarantuje prawa do własnych poglądów i wyrażania ich (art. 12), swobody myśli, sumienia i wyznania (art. 14), swobodnego zrzeszania się (art. 15) oraz ochronę przed ingerencją w życie prywatne (art. 16). Zapewnia także dostęp do informacji (art. 17). Podobny katalog praw podstawowych znajduje się w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka czy polskiej Konstytucji.

Co z tego wynika? Nikt nie może ci mówić, jakie powinieneś mieć poglądy. Masz prawo być sam, kiedy tego chcesz. Twórz i korzystaj z internetu, aby dzielić się z innymi tym, co robisz.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Uczestnicy i uczestniczki dowiedzą się, że każde dziecko ma swoje prawa, których nikt nie może im odebrać – w kontekście mediów będzie to prawo do informacji, z którym łączą się m.in. prawo do swobodnej wypowiedzi czy wymiany informacji. Podczas zajęć rozwiążą szyfr znaków ukrywający wyraz „prawo”, posłuchają wiersza o swoich prawach i stworzą obrazkową gwiazdę pokazującą, czym jest prawo do informacji.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, czym jest prawo;
- wiedzą, jakie są prawa dziecka;
- potrafią określić, z czym wiąże się prawo do informacji.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 10 min

Forma: praca indywidualna

Pomoce: tablica, kreda lub marker,
wydrukowany Materiał pomocniczy_Szyfr znakowy (jeden dla każdego uczestnika i uczestniczki)

Wręcz wszystkim uczestnikom i uczestniczkom wydrukowane szyfry i poproś, by postarali się odkryć, jakie słowo jest w nich zaszyfrowane (**Materiał pomocniczy_Szyfr znakowy**). Na tablicy narysuj kreseczki, na których zapisz kolejno okrywane litery. Stworzą one wyraz PRAWO. Zapytaj, co on oznacza. W razie potrzeby wyjaśnij, że to taki zbiór zasad, które mówią ludziom, jak postępować – co możemy robić, czego nie możemy oraz czego nikt nie może nam zabronić (np. odpoczynku, nauki, wyrażania swojego zdania).

2.

Czas: 15 min

Forma: rozmowa

Pomoce: tablica, kreda lub marker,
Materiał pomocniczy_Lista praw

Powiedz, że istnieją różne prawa np. wymienione już prawo do odpoczynku czy prawo do pracy, które dotyczy dorosłych. Są także prawa dziecka, które każdy uczestnik i uczestniczka powinni znać. Przeczytaj wiersz „Dziecięce prawa”, a następnie odsłoń zapisane wcześniej na tablicy prawa, które zostały w nim wymienione (**Materiał pomocniczy_Lista praw**). Zatrzymaj się po każdym z nich i poproś uczestników i uczestniczek o powiedzenie własnymi słowami, jak rozumieją dane prawo.

3.

Czas: 15 min

Forma: praca w grupach

Pomoce: kredki, flamastry, karton
A2 z narysowaną gwiazdą i napisami
przybliżającymi praktyczne aspekty
związane z prawem do informacji,
Instrukcja dla osoby prowadzącej_Gwiazda szeryfa

Zapytaj, kto strzegł prawa w bajkach o Dzikim Zachodzie i co zawsze nosił na piersi. Potwierdź, gdy padnie odpowiedź, że chodzi o szeryfa i jego odznakę w kształcie gwiazdy. Wręcz uczestnikom i uczestniczkom przygotowany wcześniej karton A2 z taką właśnie

gwiazdą i napisami mówiącymi, z czym wiąże się prawo do informacji (**Instrukcja dla osoby prowadzącej_Gwiazda szeryfa**). Zapowiedz, że przyjrzyście mu się teraz dokładnie. Przeczytaj poszczególne informacje widniejące przy ramionach gwiazdy. Zapytaj, jak uczestnicy i uczestniczki je rozumieją (naprowadź na właściwą odpowiedź, jeśli będzie to konieczne). Następnie podziel ich na pięć grup i poproś, by narysowali obrazki ilustrujące każdą informację (jeden obrazek na każdą grupę). Zaprosz reprezentantów grup do powtórzenia, z czym wiąże się prawo do informacji, i do zaprezentowania wyników pracy.

4.

Czas: 5 min

Forma: rozmowa

Pomoce: tablica z wypisanymi prawami dziecka

Wskaż wypisane na tablicy prawa i przypomnij krótko, o czym mówią (m.in. nikt nie może nas krzywdzić ani przymuszać do czegoś złego; nawet jeśli jeden z rodziców z nami nie mieszka, nikt nie może nam zabronić go czasem widywać; mamy prawo do nauki i informacji, a także do swoich tajemnic). Podkreśl, że każdy powinien na co dzień pamiętać o swoich prawach i korzystać z nich. Ważne jest także, by nie zapominać, że inni również posiadają te same prawa.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- znają pojęcie prawa, jak również treść poszczególnych praw dziecka?
- rozumieją, że każde dziecko ma swoje prawa?
- potrafią określić, z czym wiąże się prawo do informacji?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz więcej czasu, zapytaj uczestników i uczestniczek o przykłady ilustrujące poszczególne aspekty prawa do informacji np. napisanie tekstu do gazetki szkolnej (prawo do swobodnej wypowiedzi) czy poinformowanie kolegów i koleżanki o ciekawym wydarzeniu (prawo do dzielenia się informacjami).

Podziel uczestników i uczestniczek na pięć grup i zaproponuj wykonanie ilustracji do pozostałych praw. Poproś, by na koniec każda z grup powiesiła je w odpowiednim miejscu na liście widniejącej na tablicy. Możesz też przepisać listę praw na duży karton i poprosić o przyklejenie rysunków tak, by powstał kolorowy plakat praw dziecka, gotowy do powieszenia w widocznym miejscu w sali.

MATERIAŁY

- Materiał pomocniczy_Szyfr znakowy
- Materiał pomocniczy_Lista praw
- Instrukcja dla osoby prowadzącej_Gwiazda szeryfa

ZADANIE DLA UCZNIĄ

Zadanie 1.

Uzupełnij luki:

- prawo

- nikt
- tajemnic
- nazwiska

Gdy się rodzi mały człowiek, to od pierwszych chwil istnienia prawo ma do posiadania i _____ [rozwiązanie: nazwiska], i imienia. Gdyby nie mógł kiedyś mieszkać albo z tatą, albo z mamą, wciąż widywać ich ma _____ [rozwiązanie: prawo]. No i kochać ich tak samo.

_____ [rozwiązanie: nikt] nie może bić i krzywdzić, czy wolności go pozbawiać, bo do życia bez przemocy także ma niezbyte prawa. Do _____ [rozwiązanie: tajemnic] też ma prawo i do uczuć wyrażania. I nauki, i zabawy nikt nie może mu zabraniać.

SŁOWNICZEK

- **prawa dziecka:**

CZYTELNIA

- Konwencja o prawach dziecka, [PDF], Polski Komitet Narodowy Unicef, Warszawa, 2009 [6.06.2014], dostępny na Wolnych Lekturach: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/konwencja-o-prawach-dziecka.html>

Tekst: , scenariusz: Anna Walczak, konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/media-a-prawa-dziecka/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

2014/1/edukacja-polonistyczna/t3

2014/1/edukacja-wczesnoszkolna/c1

2014/1/edukacja-wczesnoszkolna/c2

2014/1/etyka/t1

2014/1/etyka/t2

Podstawa programowa 2017:

Edukacja polonistyczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie.

Uczeń wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi.

Edukacja społeczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu.